ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2022/HC-B12/111
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ފަރާސް / ސްނޯރޯސް، ސ.ފޭދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1444 / 15 ނޮވެންބަރު 2022

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ހިނގައި ނިމުނު ތާރީޚް: 13 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1444 / 07 އޮކްޓޫބަރު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19
- **ނިންމި ކޯޓު:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **މާއްދާ:** ސަރަޙައްދުގެ ކުރިން ހުކުމަކާ ހަމައަށްބަންދުކުރުމަށް ނިންމި ނިންމުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 19 ޖޫލައި 2022
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 26 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ޤާނޫނީ ވަކީލުން:
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ނާޒިމް
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޝަފާޒް

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
އިބްރާހީމް ފައިސަލް، ސަންރައިޒް / ށ.ފުނަދޫ
ޤާނޫނީ ވަކީލު:
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޝާހިން، ސ.ހިތަދޫ / މާލެ

ޖިނާއީ – ސަރަޙައްދުގެ ކުރިން ހުކުމަކާ ހަމައަށްބަންދުކުރުމަށް ނިންމި ނިންމުން – ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާ - ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު - ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) - އެހެން ޤާނޫނަކުން ހުއްދަކޮށްފައިވާ ދަޢުވާ އުފުލާ ފަރާތުން އެދިއްޖެނަމަ. އެހެން ޤާނޫނަކުން ދަޢުވާ ހުށަހެޅުން ފަހަތަށް ކުރެވިދާނެ ކަމަށްވާނަމަ ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ އުފުލާ ފަރާތުގެ

ފަނޑިޔާރު ޝުޖޫން މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު:

ތަޢާރަފު:

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 (26 ޖަނަވަރީ 2022) ޤަޟިއްޔާގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގެ ނިންމި ނިންމުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި [illegible] [illegible] [illegible] (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "[illegible]")ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިބްރާހީމް ފަރާސް[1] (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތް" ނުވަތަ "އިބްރާހީމް ފަރާސް")އެވެ.

ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް:

2. އިބްރާހީމް ފަރާސްގެ މައްޗަށް [illegible] ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑުގައި ޖިންސީ ނިޔަތުގައި އަތްލުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 16 ފެބުރުއަރީ 2019 ގައެވެ.[2] އަދި އޭނާ [illegible] އިބްރާހީމް ފަރާސްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު [illegible][3] [illegible] އިބްރާހީމް ފަރާސްގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިބްރާހީމް ފަރާސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] ދ.ރ.ކ ނަންބަރު A107389

[2] އިބްރާހީމް ފަރާސް [illegible] ނަންބަރު F13C-CA/19/2019 (15 ފެބުރުއަރީ 2019) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[3] [illegible] [illegible] [illegible] F9C-CA/12/2019 (16 ފެބުރުއަރީ 2019) [illegible] 15 (ފަނަރަ) [illegible] [illegible] (16 ފެބުރުއަރީ 2019 އިން ފެށިގެން 31 މާރިޗު 2019ގެ [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] F10C-CA/53/2019 (28 ފެބުރުއަރީ 2019) [illegible] 15 (ފަނަރަ) [illegible] (28 ފެބުރުއަރީ 2019 އިން ފެށިގެން 12 [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]

ހެކިބަސްދޭން ހުރި މީހަކަށް [illegible] ކަމަށް [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ[4] 26 ވަނަ މާއްދާ އާއި 28 ވަނަ މާއްދާ އާއި 29 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] އިބްރާހީމް [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] 15 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][5]

3. ދައުލަތުން، އިބްރާހީމް [illegible] މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ގުޅިގެން އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖެއްގެ [illegible] ޖިންސީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible] 12 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][6] މި މައްސަލަ [illegible] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 11/F14C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible]

4. އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 14 ޖަނަވަރީ 2020 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][7] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009

[5] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު F14C-CA/2019/01 (15 ސެޕްޓެމްބަރު 2019) [illegible]

[6] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 1370/2019/F/1 (12 ސެޕްޓެމްބަރު 2019) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 [illegible]

[7] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 196-BAB/F14C/2020/1 (14 ޖަނަވަރީ 2020) [illegible]

ނަންބަރު 11/F14C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ދަޢުވާ ޝީޓާއި ލިޔެކިޔުންތަކުގެ އަސްލު 30 ޖަނަވަރީ 2020ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ފޮނުއްވާފައިވެއެވެ.[8]

5. 2019 އޮގަސްޓު 15 ވަނަ ދުވަހުގައި ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއާ ގުޅިގެން އިބްރާހީމް ރާޝިދުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އެ ދަޢުވާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ނަންބަރު 1370/2019-2020/CRC/130 ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް 26 އޮގަސްޓު 2020 ގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[9] އެ ދަޢުވާ ކޯޓުގައި ބަލަމުން ގެންދަވާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 584/Cr-C/2020 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

6. މި ޤަޟިއްޔާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ބަލަމުން ގެންދިޔައިރު އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި އިބްރާހީމް ރާޝިދުގެ ވަކީލުން ސަބްމިޝަނުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ 19 ޖޫން 2022 ގައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އެ ހުށަހެޅުއްވުމުގައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.[10]

> " ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 584/Cr-C/2020 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލަމުންދާ މި ދަޢުވާއަކީ، ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކަށް ވީމާ، އެއީ ދަޢުވާކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ދަތި؛ މި ދަޢުވާއަކީ ކޯޓުން ބަލައިގަނެ، މި ދަޢުވާ [illegible] ދޫކުރުން އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި ޤާނޫނުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުކުމް ކޮށްދިނުން"

---

[8] މިކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް 30 ޖަނަވަރީ 2020ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ފޮނުއްވާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު F14C-A/196/2020/1 (30 ޖަނަވަރީ 2020) ސިޓީން އެނގެއެވެ.

[9] މި ކޯޓު ހުށަހަޅާފައިވާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-A1/145/2020/333 (26 އޮގަސްޓު 2020) ސިޓީއާއެކުގައެވެ.

[10] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ސަބްމިޝަނުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ލިޔުން (19 ޖޫން 2022)

7. މި ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 (26 އޮކްޓޫބަރު 2022) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުމުގައި އަންނަނިވި ފަދައިން ނިންމާފައިވެއެވެ.

> "ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ވަކިން، މި ދަރަޖައިގެ ދަރަޖަ އުޤޫބާތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަޖެހިގެން ހުކުމްކޮށްފައިވާ ދަރަޖައެއްކަމަށްވުމުން، އަދި ދަރަޖައެއްކަމުގައި ހުކުމްކުރަން ފެން ދިގުމުއްދަތަކަށްގެ ދޭދޭ، މި ދަރަޖައިގެ ޤަޟިއްޔާ ބަލައިގަތުން ދަރަޖަ ދުވަސް މައްސަލައިގެ ޖުމްލަ ބަލައިގެ ކަސްޓަޑީއަށް ނުވާ ދަރަޖައިގެ ކަސްޓަޑީއަށް ވުރެން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި ޤާނޫނުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުކުމް ހުކުމްކުރުން ބަލައިގަތުން، މި ދަރަޖަ މައްސަލައިގައި ކަސްޓަޑީއަކުން ދެމުންދާ ދަރަޖަ ނިޒާމަކުން ކަސްޓަޑީއާ، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުކުމް ހުކުމްކުރުމަށްފަހު ގޮތަށް ނިންމީމެވެ."

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

8. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވެއެވެ. މި ގޮތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ،

(ހ) ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި، 120 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-B12/40 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަބްދުﷲ ރަޝީދު) ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

(ރ) ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، އެ ނިންމުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 ގަޟިއްޔާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނު)ގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ [illegible]

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލާއި އޭގެ ޙުކުމް

9. އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭ ނިންމުމުގައި ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ[11] 180 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] ކަމަށް [illegible]، ދައުލަތުން އެ މާއްދާގައިވާ ފަދައިން [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[12] 3 ވަނަ [illegible] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި [illegible][13] 60 ވަނަ [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible][14] [illegible]

---

[11] 2021-SC-REG-01

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014

[14] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-B12/40 ގަޟިއްޔާ

10. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ބަޔާންކުރަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުނު 2022/SC-A/23 ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ސަލާމް ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަކީ ދަށު ކޯޓުން ޙުކުމްކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާއިން އަނބުރާ މައްސަލަތަކުގައި، ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ ޙުކުމްކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނުމުގައި އަމަލު ކުރަންވީ އުސޫލަކީ އެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެކަށީގެންވާ އުސޫލަކީ، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރަންވީ އަދުން ހުކުމް ދިނުމުން ޙުކުމްކުރުމަށް އަންގާފައިވާ މައްސަލައަކަށް ނުބެލޭތީއެވެ، އެ މައްސަލައާ މި މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތައް ތަފާތުވާތީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި ޝަރުޢީ މުޙައްމަދުގެ ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[15] ޤަޟިއްޔާގެ 38 ވަނަ ނުކުތާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމެވި 2022/SC-A/23 ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ސަލާމް ޤަޟިއްޔާ މި މައްސަލައަށް ތަތްބީޤު ނުކުރެވޭނެކަމަށެވެ. އަދި މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމުގައި ލަސްވެގެންދިޔައީ ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ކުރިމަތިވި، މަސައްކަތުގެ ކުރިމަގުން ޒިންމާދާރުވެވޭނެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވިފައިވާކަމަށެވެ.

11. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން އުފުލި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ:

ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 ނިންމުމަކީ ސަރަޙައްދު އަދި ފޯރީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލައިގައި މައްޗަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔުން މައްސަލައެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލައިގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ބެލުން ހިސާބުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް މައްސަލައެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމެވެ.

12. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ޖަވާބުގައި ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ޖަވާބު ދެއްވައި ބަޔާންކުރައްވާ މައްސަލައިގައި މުއްދަތު ފާއިތުވެފައިވާ މައްސަލަ ކ.ފަރަމް ދަޢުވާކުރީ ކޯޓުން ހުކުރު މުއްދަތު ދޫދޭގައި

---

[15] [2022] SC 01

ނޫންކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް، އެ މައްސަލަ އެ ކޯޓުން އަނބުރާ ނެގުމަށްފަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ދައުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ މުއްދަތަކީ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތަކަށް ނުވާތީ ކަމަށެވެ. އެގޮތުން މި މައްސަލައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި[16] ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާއި 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް" ގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށެވެ. މިގޮތުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު [illegible][17] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގައި ދައުވާކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. މައްސަލަ ފަހުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށް ދައުލަތުން ތޫލުކުރި ނަމަވެސް، [illegible] [illegible] ސަބަބު މައްސަލަ ހުށަހެޅި އިރުވެސް [illegible] ނުވާ ކަމަށާއި، ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށެވެ.

13. އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތަށް ޤާނޫނުއަސާސީން [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގައި ދައުލަތުން [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[16] [2021] SC 34

[17] [2022] SC 13

ޤާނޫނީ ސުވާލު

14. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާއި، އޭގެ ރައްދުގައި އިސްތިއުނާފު ފަރާތުގެ ވަކީލުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، ހައިކޯޓުން ދެ ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ދޭންޖެހޭނެކަމަށް ދެކެމެވެ. އެއީ

14.1. ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 ނިންމުން ނިންމާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްގޮތްތޯއާއި،

14.2. އެހެން ކޯޓުތަކުން [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމުގެ ކުރިން، އެ ދައުވާ އެހެން ކޯޓުތަކުން [illegible] މުއްދަތުތަކާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދައުވާ ހުށަހެޅުމާއި ދައުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުން

15. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގާފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނަށް[18] 3 ވަނަ އިސްލާހު[19] ގެނައުމުގެ ކުރިން ކަމުގައިވާތީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން [illegible] ބެލުމުގައި ބިނާކޮށްފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ[20] 94 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ކުރިން އޮތް ގޮތަށެވެ.

---

[18] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[19] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016)ގެ 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނެސްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2020 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 ގައެވެ.

[20] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

16. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[21] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ[22] 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އޭނާ މި ޤާނޫނުގެ[23] 58 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރި މައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރެވުނުތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން ދައުވާ އުފުލަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކުރެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ[24] 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (ށ)[25] ނުވަތަ (ނ)[26]ގެ ދަށުން ދޫކޮށްލެވިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރި މައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވުނުތާ 45 (ސާޅީސް ފަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދައުވާ އުފުލަންވާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ[27] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރެއެވެ.

17. އިސްތިއުނާފު ދައްކުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ހިނގާނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[28] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ކަމުގައި ދައުލަތުން ބަޔާންކުރެއެވެ. އެހެނީ، އެ މައްސަލައިގައި އިބްރާހީމް ފަޔާޟް ފުރަތަމަ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރި މައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވުނުތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާ އުފުލަންޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމެވެ. މިކަމަށް އިބްރާހީމް ފަޔާޟްގެ ފަރާތުން އިއުތިރާޒުކުރައްވައެވެ. އިބްރާހީމް ފަޔާޟް އެންމެ ފުރަތަމަ ފަނޑިޔާރެއްގެ

---

[21] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[23] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[24] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[25] ށ. [illegible]

[26] ނ. [illegible]

[27] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[28] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ކުރި [illegible] ބާޠިލުކުރެއްވުނީ 16 އޮގަސްޓު 2019 ގައެވެ.[29] މި މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ ފުޅަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 15 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި ކަމުން[30] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ[31] 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ލާޒިމުކުރާ މުއްދަތެއްގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދަޢުވާ އުފުއްލަވާފައިނުވާ [illegible].

18. މި ދަޢުވާ މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ ފުޅަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމުން، މި ދަޢުވާ ބަލައިނިންމި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު މި ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދަން ބޭނުންވާކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[32] ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ[33] 92 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ފުރަތަމަ އަޑުއެހުން ފެށުމުގެ ކުރިން، އެ ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންދިއުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބިގެންވާކަމާއި، މިފަދައިން ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިޔުމުން، ފަހުން އެ ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބޭ ގޮތަށް ނުވަތަ ނުލިބޭ ގޮތަށް ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމަށް ހުއްދަދެވޭނެކަމެވެ. ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު[34]ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތުގެ ފުރަތަމަ އަޑުއެހުން ފެށުމުގެ ކުރިން އެ މައްސަލައެއް އަނބުރާ ގެންދިއުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބިގެންވާކަމެވެ.

---

[29] [illegible] މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ ފުޅަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު F9C-CA/12/2019 ޙުކުމް ބައްލަވާށެވެ.

[30] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ [illegible] ނަންބަރު 1370/2019/F/1 (12 ސެޕްޓެމްބަރު 2019) ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ [illegible] މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ ފުޅަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

[31] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[32] މިފަދައިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-BAB/F14C/2020/1 (14 ޖަނަވަރީ 2020) ސިޓީން

[33] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[34] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2017/R-76

19. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެދިފައިވާ ފަދައިން، މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން އަނބުރާ ފޮނުވާލާފައިވަނީ 30 ޖަނަވަރީ 2020ގައެވެ.[35] އެ މައްސަލައިގެ [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން [illegible] 17 ފެބްރުއަރީ 2020ގައި [illegible] އެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[36] އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ ކުށްވެރިންނާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 26 އޮގަސްޓް 2020 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[37] 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 120 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލާއިރު، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

20. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 584/Cr-C/2020 [illegible] ބަލަމުންދިޔަ މައްސަލައިގައި އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[38] 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި، މި ޤާނޫނުގެ[39] 120 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި ޤާނޫނުގެ[40] 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible] [illegible] [illegible]

---

[35] [illegible] [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު F14C-A/196/2020/1 (30 ޖަނަވަރީ 2020) ސިޓީ

[36] [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު F14C-A/196/2020/1 (30 ޖަނަވަރީ 2020) ސިޓީގައި "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[37] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[38] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[39] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[40] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ދިފާޢެއް ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅިދާނެކަމަށެވެ. މި ޤާނޫނުގެ[41] 120 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] ދިފާޢު [illegible]، [illegible] ފަރާތުން އެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން އެ ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible]، އެ ދިފާޢު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible]، މިފަދަ ދިފާޢު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible].

21. [illegible] [illegible] ދިފާޢުތަކަކީ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދެއެވެ. އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ދިފާޢުތަކަކީ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

22. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ[42] 60 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 ([illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ދިވެހިރާއްޖޭގެ

---

[41] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[42] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/53 **ފޯރސިޓީއުޖާމާ ޤަޟިއްޔާ ވ. ސަރުކާރުގެ އޮޑިޓަރޖެނެރަލް** ގެ ސިޔާސަތުގެ އަދުލުއިންސާފު ހޯދުމުގެ ޙައްޤަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 **ފޯރސިޓީއުޖާމާ ޤަޟިއްޔާގެ ޚާލިދު ވ. ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް** ގެ ސިޔާސަތުގައި ބަޔާނު ކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ގޮތުން ކަނޑައެޅުމަކީ ކޮންކަމެއް ދިމާއެއްކަމަށް، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ދަރަޖަ ފޯމު ސުޕްރީމްކޯޓުން ހައިކޯޓުން ހުކުމުކުރުމަށް 238 ދުވަސް ނަގާފައިވުމަކީ ބަޔާނު ކުރެވިފައިވާ އުސޫލާ، ދިމާ ދަރަޖަކަމުގެ ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ދިފާޢަކަށްވާތީއެވެ.

23. މި މައްސަލައިގައި އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ހުކުމަށް ހުކުމްކުރުމުގެ ގޮތުގައި ދަރަޖަކަމުގެ ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ދިފާޢު ހުކުމްކުރުމަށްވާކަމުގައި އިސްތިޢުނާފުކުރާ ފޯމުގައި ދައްކަވާން ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ. އެހެންކަމުން، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ހުކުމްކުރުމާއި ގުޅިގެން ދައްކަވާފައިވާ ބަޔާނުތަކަށް މިކަން ކަރުދާސް ހުކުމާއި ދައްކަވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާނެތެވެ.[43]

24. މި މައްސަލަ ކަރުދާސް ހުކުމް ހުކުމްކުރުމުގައި ބަޔާނު ކުރެވިފައިވާ ދުވަހުން ފަހުއަށް ކުރުމަށް ބޭނުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޤާނޫނު[44] 60 ވަނަ މާއްދާ ބަޔާންކުރާ، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ހުކުމްކުރުމަކީ ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[45] 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި އެ ޤާނޫނުގެ[46] 120 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުކުމްކުރުން ހުކުމްކުރެވިދާނެކަމުގައި ދެކެމެވެ.

25. ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ހުކުމްކުރާ ބަޔާން ނިންމި ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 (26 އޮކްޓޫބަރު 2022) ނިންމުމުގައި ވަކިވެއްޖެ ޖިނާއީ

---

[43] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި ދިމާވާ ކަރުދާސް ހުކުމްކުރުމުގައި ފަރާތްތަކަށް "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުގެ ހުކުމްތަކާ ދެއް ވަކިކަމެއް ދަށުން ދައްކާ ބަޔާން ކުރެވިފައި ހުކުމްކުރާ ދިމާކަމާއި ހުކުމްތަކާ:" މި ނަންބަރުގެ 7 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ "އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ހުކުމްކުރާ ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ހުކުމްކުރާ ހުކުމްކުރުމަށް، ފޯރސިޓީއުޖާމާ ޤަޟިއްޔާގެ ޚާލިދު ހުކުމްކުރާ ދައްކާ" ދިމާވެގެން މިކަމުގެ ވަޒީފާ ދައްކަވާ ފާހަގަކުރާ ކަރުދާސްތަކަށް އެނގޭނެކަމުގައިވެއެވެ.

[44] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014

[45] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[46] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 180 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވާ، އެ ނިންމުން ނިންމާފައިވަނީ ނުރަނގަޅު މާއްދާއަކަށް ޙަވާލާދީފައިވާކަމުގައި ދައުވާކުރުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވުމާ[47]، ފަސިޚު ނިންމި ނިންމުމުގައި "...އިބްތިދާއީ ހުކުމްގެ ފަރާތުން، މި ދަޢުވާއަކީ ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުން ހުށަހަޅުއްވާ ދަޢުވާއެއްކަމަށްވެސް، އެއީ ދަޢުވާކުރުމުގެ ހުށަހަޅާކަށް ވެސް ދިފާޢުއްޔާކުރުމުގައި ދޫކުރާ، މި ދަޢުވާއަކީ ހާއްސަ ބަލައިގަތުން ދަޢުވާއެއް ވާކަމަށް ގޮތުން ބަލައި ގުޅޭ ކަނޑައެޅުން ނުވާ ދަޢުވާއެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅުއްވައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން ބަލައިގަތުން، މި ދަޢުވާ ފުރިހަމަ ކުރިން ޖަރީމާއެއް ބުނާ ނުބުނާކަމުގެ ކަށަވަރުކަމުގައި ..." މިފަދައިން ބައްޓަންކޮށްފައިވާކަމުން، ފަސްޓް އިންސްޓަންސް ނިންމުން ނިންމަވާފައިވަނީ ސުޕްރީމްކޯޓުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ[48] 180 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލާއިރުވެސް ނުނިކުތީ، 180 ވަނަ މާއްދާ ބައްޓަންކޮށްފައިވަނީ މުއްސަނދިކަމާއި އަދިބާރު ޤާނޫނުގައިވެސް އެބުނެވޭ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގައި އަދިވެސް ބާކީހުރި ބަލައިގަނެވޭނެކަން އެނގެއެވެ. އަދި އިބްތިދާއީ ހައިސިއްޔަތު ބަލައިގަތުމުގައި ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގައި މި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށް ހުށަހަޅައިދޭނެ ކަމަށްޓަކައި 180 ވަނަ މާއްދާއަކަށް ޙަވާލާދީފައިވާކަމުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[49] 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 120 ވަނަ މާއްދާ ބަލައިގަން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ އަސާސެއްނެތް ނިންމުމެއްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

---

[47] ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި މި ނުކުތާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 180 ވަނަ މާއްދާއަށް ރުޖޫޢަކޮށްފައިވަނީ ޢަމަލުކުރަމުންދާ ގަވާއިދުގައި ބުނެފައެވެ. އެއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 180 ވަނަ މާއްދާއަކީ ކޯޓުގެ ވަޒީފާއާ ގުޅިގެން ސަރީޢަތް ނިންމުމާ ގުޅޭ ހުކުމްތަކުގެ ތަންފީޒުކުރުމާ ގުޅޭ މާއްދާއެކެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއަކީ ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ މާއްދާއެއްކަމަށް، ފަސްޓް އިންސްޓަންސް ކޯޓުގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 180 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނިޔާއެކެވެ. އެކަން ހާމަކޮށްދީ، މިއީ ދިވެހި ޤާނޫނު ހަމަ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

[48] 2021-SC-REO-01

[49] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

އެހެން ކޯޓަކުން ހުށަހަޅާ ދައުވާ އަރިހުން ގެންނެވުމަށްފަހު، އެހެން ކޯޓަކުން ދައުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ބެހޭގޮތުން

26. މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ފަދައިން، އެހެން ކޯޓުން ދައުވާ ހުށަހަޅުއްވުމުގެ ގޮތުން ދައުވާ ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ ކޯޓުން ދައުވާ އަނބުރާ ނަގާފައި ވީ އެހެން ކޯޓުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތު ޖެހި އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[50] ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާނެއެވެ. އަދި އެހެން އިންޞާފުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގައި ދައުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ޤާނޫނީ ގޮތާއި އެއްގޮތަށް ކޯޓުން ބަލައިގަތުމަށް ދޭ ގޮތުން ކުރިމަތިވާ ކޯޓުގައި ބަޔާންވެފައިވާ ގޮތަށް ކަމަށް އިތުރު ތަފްޞީލުކޮށްފައިވެއެވެ. މިހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ސިފާޒް** ގެ ޝަރީޢަތުން ވަކި މުއްދަތަކަށް ނެތް މައްސަލަތަކުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ ދޭ ގޮތުން ކުރިމަތިވާ ކަންތައްތަކާއި އިސްތިސްނާވެއެވެ. މި ޝަރީޢަތް މި މައްސަލައިގެ ޙާލަތާ ގުޅޭތީ ތަޠްބީޤުކުރުމުގައި ބެލިދާނެ މައްސަލައަކަށް ބެހޭގޮތުން ތަފްޞީލުކޮށްފައިވެއެވެ.

27. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ސިފާޒް** ގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރެއްވި ގޮތަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި، މި މައްސަލައިގައި ގޮތުން ކުރިމަތިވާ އިސްތިސްނާ މި ނުކުތާތަކާއި ދުސްތޫރު ދޭ ނުކުތާތަކެއް އެ ދުސްތޫރުގެ 22 ވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކުރެ. އެޕީލްކުރާފައިވާ ފަރާތް ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެއީ، "ޤާނޫނުގައިވާ އިސްތިސްނާއަށް ބަލައިލުމަށް، ވަކި މުއްދަތެއް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތެއްގައި ދުވަސް ބަލަން ޖެހުނީ އެކަމަށްކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތުގައި، ބަޔާނަށް ވަކިވަކިން ވަކިކުރުމަށް ނުލާ އެކަމާއި ކަމެއްގެ ނުވަތަ ނުކުތާއެވެ. މިކަމުގެ ކަމަކަށް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މުއްދަތު އަދާކުރާ ނުކުތާއަކީ ކޯޓުގެ މައްސަލައެއްގެ ވަކިވަކިން ބަލަހައްޓާ ގޮތަކަށް

---

[50] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ރިޢާޔަތްކުރުމާއެކު، ކަމެއް ކުރުމުގައި ފަސްކުރި ފަސްކުރުމަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފަސްކުރި ފަސްކުރުމެއް ކަނޑައެޅުމެވެ." މިއެވެ.

28. އެހެންކަމުން، ޤާނޫނުގައި ވަކި މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ކަންކަމުގައި ރުޖޫޢަވާންޖެހޭނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 ([illegible] ޤާނޫނު)ގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހަމައަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. އެއީ ވަކި ކަމެއް ކުރުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، އެކަމެއް އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިނުގައި، ބޭކާރު ފަސްކުރުމެއް ނެތި ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބުނެފައެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން، ވަކި ކަމެއް ކުރަންޖެހޭ ޒަމާނެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ދެ ކަމެއް. އެއީ، އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިންވަރުގައި އެކަން ކޮށްފައިވާނަމައި، އަދި އެކަން ކުރުމުގައި ބޭކާރު ފަސްކުރުމެއް ނުހިނގާނަމައެވެ. ކަންކަން މައްސަލައެއްގައި [illegible] އެއީ، އެކަން ކުރުމުގައި ބޭކާރު ފަސްކުރުމެއް ހިނގާފައިވޭތޯ ބެލުމުގައި [illegible] މިކަންކަން ވަޒަންކުރަންވާނީ މައްސަލައެއްގެ ހާލަތާއި ޙަޤީޤަތްތަކަށް ބަލައިގެންނެވެ. [illegible] މި މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] މައްސަލައެއްގެ ޙާލަތު [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011ގެ ޤާނޫނު[51] 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible] މި މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] މައްސަލައެއްގެ ޙާލަތު [illegible] ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.[52]

29. މި މައްސަލައިގައި [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ޝަރީޢަތުގައި [illegible] 30

---

[51] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011

[52] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 ([illegible])

ޖަނަވަރީ 2020 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާކަން ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ.[53] އެހެނަސް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިޔެކިޔުންތައް ލިބިފައިވަނީ އޭގެ ފަހުން ކަމުގައި އެ އޮފީހުން ބުނެފައިވެއެވެ.[54] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބުން ތާރީޚުކަމަށް ދައުލަތުން ބުނާ ތާރީޚް، 17 ފެބްރުއަރީ 2020 އަށް ބަލާ ނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ކުރުމަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ 26 އޮގަސްޓް 2020ގައި ކަމުން، 17 ފެބްރުއަރީ 2020އިން ފެށިގެން 26 އޮގަސްޓް 2020އާ ހަމައަށް 6 މަހާއި 09 ދުވަސް ހޭދަވެފައިވެއެވެ.

30. މިކަންކަމުގެ އަލީގައި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި ލަސްވި ލަސްވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެ ލަސްވުމެއްތޯ ބަލާއިރު، މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް ލަސްވެގެންދިޔައީ ކުރިމަތިވެފައިވަނީ އެ ދުވަސްވަރަކީ މުޅި ދުނިޔެއަށް ކޮވިޑް19ގެ އުދަނގޫ ވަބާ ކުރިމަތިވި، އެ ވަބާއާ ގުޅިގެން ސަރުކާރު ދިން ފިޔަވަޅުތަކާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ދުވަސްވަރެއްކަމުގައިވުމާއި، އެ ދުވަސްވަރު މަސައްކަތްކުރުމުގައި ގޮންޖެހުންތަކާއި ހުރިކަމާއި، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން އިދާރާގެ ޖަރީމާއިން މައްސަލަ ބެލުންހުއްޓުވުމުން، މައްސަލައިގެ އަސްލު ބެލުން ފަސްކޮށްފައިވާކަމާއި، ސަރުކާރު ބަންދު ދުވަސްވަރު ކޯޓުތަކުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ހުއްޓުވާފައިވުމުން، މި ދުވަސްވަރުގައި ކޯޓުން ހަރަކާތްތެރިވެފައިވަނީ ހަމައެކަނި މުހިއްމު ހިނގާ މައްސަލަތަކެއް އެކަނިކަމުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވެއެވެ.[55] ދައުލަތުން ހުށަހެޅި މި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މައްސަލަ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު ދެވަނަ ފަހަރަށް ހުށަހެޅުމާދެމެދު ދިގު ގޮތުން ފަސްކުރެވިފައިވާކަމާއި، މި ޙާލަތުގައި ދައުލަތުން ސާބިތު ތައްޔާރުކުރުމަށް ނުކުޅެދުނުކަމާއި، ކޮވިޑް19އާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible]

---

[53] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު F14C-A/196/2020/1 (30 ޖަނަވަރީ 2020)

[54] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު F14C-A/196/2020/1 (30 ޖަނަވަރީ 2020) ސިޓީގައި "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17 ފެބްރުއަރީ 2020

[55] ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމި ނިންމުމުގެ 37 ވަނަ ނުކުތާއިން، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2.7ގައި [illegible] [illegible]

ޖަރީމާއިން ދައުލަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ އިންޞާފު ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި އަދި މި ގޮތުގައި [illegible] [illegible]
ހުށަހެޅުން ދައުލަތަށް ބަލައިގަންނަކަމަށެވެ.[56]

31. ޤާނޫނުގައި ކަމެއް ކުރުން ލާޒިމުކޮށް، އެކަން ކުރުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ކަންކަން ކުރުމަށް މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނުން އިރުޝާދު ދީފި، އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިންވަރެއްގައި ބާކީ ކޮރޮނާވައިރަހުގެ ނިޔާމުގެ ... އެކަން ކުރުމަށެވެ. ޖިނާއީ ... ޤާނޫނު ... (17 ފެބްރުއަރީ 2020) ޝާއިޢުކުރެވުނު، ... ދައުލަތަށް ހުށަހެޅުމަށް 6 މަސްދުވަހުގެ ވަރު ދިގު މުއްދަތެއް ފަހިކޮށްދީފައެވެ. ކޮރޮނާވައިރަސް ކޮވިޑް19ގެ ފުރަތަމަ ... ސަރަޙައްދުން، ... ދައުލަތަށް ... މި މުއްދަތުގައި ... ދައުލަތަށް ހުށަހެޅުމަށް ... އެވެ. މި މުއްދަތުގައިވެސް ... ދައުލަތަށް ... ހުށަހެޅުމަށް ... މި ދައުލަތަށް ... ދައުލަތަށް ހުށަހެޅުމަށް ... މި ދައުލަތަށް ... ދައުލަތަށް ... މި މުއްދަތުގެ ... ހުށަހެޅުން ... ދައުލަތަށް ... 6 މަސްދުވަހުގެ ވަރު ދިގު މުއްދަތެއް ... ކޮށްފައިވާތީ ... އެކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

---

[56] ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ... ނިންމި ނިންމުމުގެ 38 ވަނަ ނުކުތާގައި މިކަން ފާހަގަކޮށްފައިވޭ

32. ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްޓަކައި ތަބާވާ އިޖުރާއަތާއި، ޤަވާޢިދާއި އަދި ތަންފީޒީ އިޖުރާއަތުގެ ދައުރު އަދާކުރުން، އެންމެހާ މުއައްސަސާތައް މަސައްކަތްކުރަންވާނީ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ޤާނޫނުތައް ނަގަހައްޓާ، މި ޤާނޫނުގެ އިތުރުގެ ތަފުސީލުން އިންސާފަށް ވާސިލުވުމަށެވެ. މިއީ ޢުމޫމަން މި އެންމެހާ މުއައްސަސާތަކުން ޤާނޫނު އެއްބާރުލުމާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ މަތީގައި އިރުޝާދު އިންސާފު، ހަރުދަނާކޮށްދިނުން، ބާރުވެރި ތަފުސީލުކޮށްފައިވާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤާނޫނުގެ ބާރު ކަނޑައަޅާފައިވާ، އަދި އޭގެ ސަރަޙައްދު މުޢާމަލާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް ނިގުޅައިގަނެވޭނެ ކަމެވެ.

33. މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކިތަކަށް ޖިނާއީ ނިޒާމް އެކުލެވޭ ގޮތުގައި އަމަލުކުރާ ކުރިން ދައުލަތް އަޑުއެހުމުގެ މައްސަލައެއްކަމަށް. މިގޮތަށް ފުރުޞަތުދީ ބަލަމުންދިޔަ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީ އަދި ބަޔާން ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމަކީ. މިކަމާ އަދި ހުށަހަޅަން އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމުގެ ގާނޫނު އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި، ގާނޫނު އިތުރު ބަޔާން، ހެކިތަކުގެ މައްސަލައިގެ ޙާލަތު ނުވަތަ މައްސަލައިގެ ހެކިބަސްތަކުގެ ބައިތަކެއް އިސްތިސްނާ ދިނުން ކުރިއަށްދާނެ. މި ޙާލަތުގެ މައްސަލައިގައި އަދާލަތު ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުމަށް ވަކިވަކިން ދިފާޢުކުރުމެވެ. އެ ފަރާތްތަކުން ދިފާޢުކޮށް، އެ ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުން ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް ދިފާޢުވެވޭ. މިގޮތަށް މައްސަލައަކަށް މެދު އިތުރުން އިތުރު ފަރާތްތަކުގެ ސަލާމަތް، ގާނޫނުން ދިފާޢުގެ ޙައްޤު ލިބިދީފައިވާ ފަރާތްތަކުން އެ ދިފާޢުގެ ޙައްޤު ދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިފައިވާނެ، މި މައްސަލައިގައި ގާނޫނު ދިފާޢުގެ ޙައްޤު މިނިވަން އަދާލަތުގެ ސަލާމަތްކަމާއި ކަމުގެ ޙައްޤު ކަމަށް ބަލާއިރު މިފަދަ ދަރަޖައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/23 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤް** ގެ މައްސަލައިގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ހުކުމް ސާބިތުކުރުމަށް ތަކުރާރުކޮށްފައިވާ ފަދައިން ދައުލަތުގެ މުޤައްދަމާތުގެ އިޖުރާއަތު ހިނގި މި އަދާލަތުގެ މަރުޙަލާގައި ގާނޫނީ މަގުން އަޑުއިވިދާނެ، މުޅި އަދާލަތު އިންސާފުގެ ޙައްޤުތަކާއި، ގާނޫނުގެ ފުރިހަމަކަމާއި، ދާއިރާގެ ޢަމަލީ ޤަދަރުގެ އަސާސަކަށް މުޅިމައްސަލައިގައި ހުކުމްކުރެވިފައިވެއެވެ.

34. އެހެންކަމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 (26 އޮކްޓޫބަރު 2022) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމީމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު:

35. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމްގެ ރައުޔު:

36. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B4/SHN/(584-2020)/2022/19 (26 އޮކްޓޫބަރު 2022) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކުރީމެވެ.

[illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމް